

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

3. Quid ex variis energumenorum effectis miris, de Angelorum existentia,
& qua id efficacia ratio naturalis ostendat.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

ipsi, ut particulari causæ tribi. Namque enim nihil est omnibus adstantibus species visuales diffundi competunt: atqui nulla est specialis ratio in motu cæli, etiam ab extrinseca intellectu, & libera causa admissi futuri) adstante etiam, & admissa aliunde existentia Angeli; specialiter huic proportionata præ Deo: utrique enim adfuit, & vires, ita cælum volendi prohibito potestas & libertas: neque aliquid apparet, in eo motu, quod Angeli potius quam Dei potestatem & voluntatem determinate requiratur: ergo non est eorum existentia, etiam, & adstanti Angeli is motus cælorum potius, quam Deo, tribuatur: nedum ut existentia, & assistentia Angeli, nullquam aliunde supposita, ex eo motu demonstraretur melius efficacia suaderetur.

10 Huc usque fere Aristoteles noster t. 1. in 1. p. d. 1. sect. 1. num. 2. circa recursum ad Deum: quibus, dum ea omittit Quirios t. tract. 8. d. 30. sect. 1. num. 4. tacitus dissentit, & principio non recurrendi ad causam primam pro effectibus particularibus produendis (quod vult absolute finem num. 8.) admissio argumento ex emergentibus, & magicis effectibus (quod efficacissimum ad præsens reputatur) firmitatem imponit. Sed tamen primam huius argumenti partem non euacuat de non supposita existentia, & assistentia Angeli ad cælorum rotationem, sed potius contra eam negantes demonstranda ratione: cum enim, & Deum esse, certum sit, & proportionatum huic cælorum motui efficiendo, æque atque Angelum quemvis, qui esse admittitur dummodo aliunde Angelum existere, & assistere nobis constet, ad Angelum, qui esse non constat, pro eo efficiendo recursum ineptior est, quam ad Deum, qui & existens, & proportionatus & assistens illi motui nobis innotebit: imo ad ipsum ubi causæ creatæ effectum aliquorum non apparent, recurrendum necessario est, ut in prima rerum productione, & creatione clarescat, sed tamen ex his, quæ Quirios idem contra euidenciam rationis huius ex motu cælorum impetire adducit num. 4. secunda hæc probationis pars, seu probatio valde fœdatur stando quippe rationi, & naturalibus principiis de Angelorum natura rationis solius lumine assequibilibus, Angelus in puris naturalibus, minus aptus, & proportionatus est, cui orbicularis cælorum motus constans, & pro statu sublunaris orbis corruptibilis, perpetuus a Deo committatur, prohibito exequendus: cum natura hæc peccabilis absolute sit, postquam Deo id committitur, non obediunt: tum, quia ille Deus non est, cuius propria est impeccabilitas: tum, quia de facto Dei præcepto alteri non paruit, sed aueratus fuit, ac deliquit: quare in mouendo cælo, ex suis naturalibus posset absolute non parere, sed motum libere omittere, sic omissione sua universi corruptibilis ordinem inuicere, & si posset (ad quod maior creatura potestate, ac forte infinita virtus requiratur) inuicere non posset. Beatitudinis verò Angelorum status (ex quo ipsis impeccabilitas accedit) scientia, quæ media defutura sub gratiæ auxiliis huius congruis in cælorum motione obedientia eorum, cum supernaturalia sint, rationi naturali demonstrari nequeunt: cum autem Deus, & universi auctor sit, eiusque optimæ gubernationi iure distinctus & quod naturalium causarum (cuiusmodi cælum est) effectus influxus, & operationes efficaciter omnes & singulas decernens, constant, ac perpetuo cælorum motui se ipso insistere, aptior, accommodatiorque ratione naturali sola attenda videtur suaderi.

CERTAMEN III.

Quid ex variis emergentium effectibus miris de Angelorum existentia, & quædam efficacia ratio naturalis ostendat.

Effectus huius ratione naturali sola demonstrari, vel saltem maxima efficacia Angelorum existentiam suadere putant Philosophi, & Theologi

citati cert. 2. num. 3. init, & Bubalus ibi citatus dist. 2. art. §. 2. fulissime: de maxima verò efficacia, quæ fere demonstrationem pertingat, Vazquez, Ioannes Præpositus, & Quirios eo etiam numero sub inferius citati experimur enim, atque gentium omnium professionis, religionis, & rationis cuiusvis historis (quibus fidem adhibendam esse, in dubium, atque evidens est) legimus, effectus hosce ab emergentibus arreptiis, & Magicis, qui non ipsorum solum, sed nullius corporeæ substantiæ virtute naturali fieri possunt in primis tantæ virtutis motuæ localiter ipsorum, vel corporis alterius, seu resistitiæ locali ipsorum motui, ut plurimum hominum robustorum, vel detentius, vel impulsus viribus repugnent, & cum victoria obstant, magorum opera perexiguis, & improporionatis, rebus, ac verbis effecta: itidem idiotæ, & linguarum, scientiarumque proflus ignari variis linguis expeditissime loquantur, atque in quavis scientia disputant disertissime, occulta quandoque nullique hominum altius præterquam homini, de quo loquuntur, nota, ac loco distantissima, neque ipsis nota, quartam sacris aduocationibus permittitur denuncient, & futura, ex ignotis nobis causis, certissimis coniecturis (quas sæpe eventus probant) prædicant: quo etiam spectant frequentia Idolorum apud gentes oracula, & de futuris, nec semel, nec casu vera, sed ex occultis causis, apud homines obuentura, quandoque verò falsa deceptorique. Hæc siquidem omnia robustioribus, quam corporis emergenti, aliisve corporeæ substantiæ, viribus fieri: certum est. Cum alij, quantumvis in futurum, & phrenesim vehementissimam acti homines, non tamen emergenti, eo virium non excedant, neque ab intrinseca, & nativa, neque ab aduentitia aliqua virtute, aut humore corporeo ipsis obuentum: ergo ab aliqua substantia corporeis omnibus potentior, ac subinde, spiritali, & intellectiva: ea omnia pronenire euidenter, atque, ut minimum, efficacissime, ac prope euidenter ratione naturali monstratur: id, quod in locutionibus ratiociniis Diuinationibus, & oraculis statuarum, sacrificulorum, varum gentilium, & emergentium aptius adhuc est; substantiam, scilicet, scientiarum, linguarumque peritissimam, & quæ prædicunt futura, vel occulta locoque emergentis ignoto intelligentem, quare & intellectum statuis, vatis, & emergentis, ut instrumentis vtendo ea omnia præagere: hæc autem solum Angelus esse potest: ergo ex his effectibus euidenter, vel prope, Angelus esse, siue Angeli existentia conuincitur.

2 Minorem (quæ sola euidenciam, siue efficaciam prope euidenciam, desiderare videtur) probare efficaciter contendunt Vazquez, & Quirios, quia ea substantia intellectualis in eis delitescens, & viros, illos effectus, cum per emergentes, & statuas, vates, magos, & res magicas, operans Deus esse non potest nec anima separata spiritalis, & intellectiva alterius de anima enim emergenti causam esse non posse, & per se patet, & euidencissima experientia: quia, cum dependentia à corpore, & limitatione facultatum, & organorum eius operatur, ut patet contra Plutarchum recitatum cert. 1. num. 5. versus finem: sicuti, & de anima varum sacrificulorum Magorum, & incantantium ipsorum: quia, & alios suis incarnationibus, orationibus, & sacrificiis inuocant: ultra hæc verò nil, præter substantiam, intellectivam, spiritualement completam de se esse, intelligi potest, quæ Angelus est, de cuius existentia disputatur: ergo ex his effectibus Angeli existentia euidenter, vel saltem efficacissime ratione naturali conuincitur. Dei specialem, atque, ut particularis causæ in hos effectus influxum reici euidenter putant Vazquez, & Quirios generali illo principio, quod ridiculus, & irrationalis sit in naturalium effectuum causis designandis recursum ad Deum: quod tamen principium, quantum ab euidencia naturali distat, ubi aliunde adesse particulares causas, eisque proportionatas, & aptas magis ad eos effectus, quam Deum non constat, patet ex dictis cert. 2. num. 9. Noster Vazquez in arreptiis furneribus probat quia videntur eos interdum ad tempus aliquod musica (vt Sauli contingebat) ac medicamentis aliis sanari: quia mimimum, Dæmones eos torquere, effectusque illos in eis efficere nequeunt,

nequeunt, nisi prauos humores (puta melancholiam, bilem &c.) in ipsis concitando, qui musica, medicamentisque, vel corriguntur, vel ab efficaci adiuuitate temperant, atque ab operatione, & effectibus suis impediuntur: quod si Deus se ipso effectus illos in arripit, ut particularis causa operaretur, ab eorum operatione abstinens nullis medicamentis adhibitis effectus illi cessarent: verum, si Deus non, nisi interuentu, & concitatione humorum ea fieri vellet ut potest, atque à Dæmonibus fieri solum modo posse Vazquez ait, connaturaliori prouidentia, non, nisi medicamentis adhibitis, eos effectus vellet Deus impediri. Efficacius, atque absolute euidenter, Deum ab speciali, in effectus hosce influxu, & causalitate excludit noster Ioannes Præpositus: tum quia eos in energumenis operantes cessare aduersionibus imperantur, atque obediunt, & cessant: tum quia plerique eorum effectuum, & actionum ad malum, & culpam prouocatiui sunt: tum; quia plerique ab energumenis: statuarum sacrificulorum, vtrumque gentium oraculis effusa, ac denunciata falsa sunt: ac proinde, & qui ea in illis operatur potestati, & imperio alienius subditus euidenter conuincitur, ac subinde, non esse Deus: mendax item, qui eis instrumentis falsa loquitur: nequam insuper, & iniquus, qui prouocet ad malum; quæ omnia Deo repugnant.

3. Animarum verò separatarum ab operibus energumenum, & præfatorum reliquorum exclusio supposita ab antiquioribus potius fuit, quam euidenti aliqua ratione probata, vel potius, per inaduerentiam omissa: quia nec ad eam recursus aduersarij obuius hæcenus fuerat, & communis; qui tamen Recentioribus nostris communis iam, & obuius merito est, ad pure naturalis ex eis effectibus demonstrationis euidentiam referendam, verum Quirós citat. sect. 1. num. 10. qui cum recursum ad animas separatas satis probabiliter (rationi naturali stando) fundatum à nostro Arriaga citat. d. 1. sect. 1. num. 3. à versu dixi esse efficaciorum, efficaciter ratione naturali præcludere contendit. Non autem, quia informantes, & coniunctæ corpori eos effectus efficere, nec in hominibus, quos componunt, & constituunt, nec in alijs possunt, ac subinde, nec separate à suis corporibus, eos præstare posse videntur. Id enim debile argumenti genus esse recognouit ob dependentiam, quam diximus num. 2. animæ informantis ad suas operationes à corpore, eiusque organo, instrumentis, atque dispositione, quibus virtutis animæ operationes sese accommodant, ac temperantur, sicut intellectus, facultas ne informans anima, ita expedite, claresque intelligat, ac separata, corporeque soluta, quia in coniunctionis, atque informationis statu dependenter ab organo corporeis intelligit: vnde nec apoplecticum brachium, membrumue aliud, quod informat, mouet, nec potest absolute mouere: quia eius organa, dependenter à quibus operatur eius motum anima erat indispota, sunt & impedita; cum tamen sani corporis membra omnia non solum possint absolute mouere, sed de facto moueat, ac facillime: ergo primo Quirós probat ex Iustino Martire Apologio pro Christianis ad Anton. imperator, & Aug. 9. de ciuit. cap. 11. in Plotino eandem de animabus separatis euasione confutantibus, secundo: quia, cum plures adeo separate animæ sint, si is cum hominibus, & rebus corporeis coniunctus, & commercij admittatur multo plures energumeni, & Idola, & Magorum opera forent, quam sint, & hæcenus fuerint. Nec refert (inquit) plures longe Angelos animabus separatis esse; id enim naturali ratione non ostenditur efficaciter sed certe, ut præfata ratio, ex multitudine animarum separatarum præfaret, oporteret plures animas separatas Angelis esse ratione aliqua naturali efficaciter ostendi, quod inefficacius naturali discursu, quam oppositum, ostenditur. Secundo probat, quia cum anima separata, pars, & forma corporis, & hominis constitutiva natura sua sit, si eius cum corporibus coniunctus, & commercij daretur potestas animabus separatis, daretur etiam viuificandi corpora potestas, si bene disposito (embrionis præferti) accederet. Nec valet (inquit) si dicas, animum corpori energumeni non vniri, sed solum assilire intime, ac subinde, nec ipsum, quous modo dispositum viuificare, quod fieri debet vnione ad corpus nequit. Primo: quia anima ad viuificandum corpus, atque hominem constituendum vnione iuxta Philosophos plures non eget, sed seipsa suppositis dispositionibus constituit, ac viuificat. Secundo: quia, cum embrionis dispositio animam infundere, & vnire teneatur Deus iure naturæ, non est cur ad animæ separatæ, cui intimum cum illo commercium sit cit vnionem ad ipsum denegat.

4. Postrema hæc vrgentissima putat Quirós: ipsa verò pace videntur debitoria: illud quippe de viuificatione dispositi corporis ab anima sola debet vnione vlla superaddita ut probabilius oppositum esset, cum euidenter negantes aduersarios, nec maxima efficacia ratione (ut Quirós promissit) impugnaret. Secundo Philosophia de corporis dispositi viuificatione, per animam abque vnione interuentu paucorum philosophorum est, nec, nisi agere propugnetur ab impugnatoribus alijs efficacissimis; secundum de embrione dispositi informando ab anima separatæ cui iure naturæ in ipsa infusio, & viuificatio, siue vnio ad hæc necessaria habenda leuissimum est. Anima enim separata aliena corporis, & hominis prius per illam viuificat, & constituitur est, cum eoque, prout in corpore, & in homine illo se gessit, penas post resurrectionem daret, vel præmium receptura: ad cuius postremum iudicium separatarum seruati ratione naturali, eius immortalitatem demonstrante, euidenter conuincitur: vnde, & embrioni alteri quantum velis disposito, infunditur iterum & vniri ut formam non posse euidenter vniri enim hominis solum animam quævis vna esse debet, ne in altero supplicia subeat, in altero vni gloria fruatur, & ab alia plura que sunt loci alterius autem fundamenta huius Recentioris cuncta conuincunt, aduerso. Angelorum æque atque separatarum animarum nobis cum conuictum, & cum sublunariis commercium ex teo Dei libito, atque arbitraria voluntate, nullo iure naturæ, precario adhuc, nedum ex actibus, & contra Deum quasi iure, siue Angelis, aut animabus separatis, siue corporeis rebus, pendere: vnde, siue Angelis, siue animæ separatæ plures sint, siue pauciores, nihil pro maiori energumenum, siue possessorum di eis numero, ut ipsis, tanquam instrumentis, operetur, ratione naturali euincit, adhuc probabiliter potest: ut euinceretur, si naturali aliquo iure, & exigentia, adhuc precaria, ea possidendi, ipsiue vniti inuiceretur, quæ enim iure eo naturæ præterit, non ita raro, sed frequenter eneniunt. Secundo quæritur illud ex parte possessorum corporum, quibus nocet illa ab spiritibus possessio est, potest esse: neque ex parte prauorum spirituum, siue Dæmonum illi, siue demones animæ esse dicantur: quandoquidem si eorum naturæ animæ esse dicantur, & commercij admittatur, & luntati, in hominum naturali iure aliquo esset, non aut ab vltus permixtus naturalis voluntatem impediret, & contra Deo contra eorum voluntatem impediret, & eorum corpora sublunarium abusu, voluntas prauis illis spiritibus continuo adesset. Rursus quia, cum corpora à pure spiritali diuersa respublica natura sua esse videntur, non est vnde alterutri cum alia competat naturalis, ac naturæ iure debitis coniunctus, & commercij admittatur id solum, quod à Deo ipsis arbitrario potest, permittatur, & secundum modum, quo à Deo permittuntur. Atque hinc omnia, & singula quæ Quirós mouet solvunt, & quiescunt.

5. Tam vero, quæ ex Athenagora, & Augustino contra possessionem corporum in energumenis, & alienis quibus mira, quædam per magis fiant, ab animabus damnatorum separatis (ut Plotinus Philosophus voluit) afferuntur, parum ad præsentem quæestionem (ut bar) afferuntur, aut efficacissima, & ratione pure naturali euidente, & aut efficacissima, & ratione pure naturali certo notæ, non autem ex euidente, vel efficacissima, & fere euidente, ratione pure Philosophum egisse, quæ. Nec præstat illos contra pure Philosophum egisse, quæ. Nisi ex admixtis Angelis ratione pure naturalis, nec utari non posset, nec ad illos, ex eis effectibus, nec utari mas separatas admittendas ex fide, sed sola ratione naturali conuincit. Primo enim Patres non cum ipsa Plotino

tino disputabant, ut eum ratione naturali, vel ex admittis convincerent, atque inconsequentia tenebant; sed ut falsitatem eius sententiam apud fideles, quos instruebant, arguerent: apud quos fidei notitiam uti ad eam ostendendam optime possent: imo eis suppositis melius congruentiusque rationi de possessione corporum ab Angelis, quam ab animabus separatis Christianos philosophari, poterant etiam gentilibus ostendere. Ac demum, cum Plotinum, tum Platonem, & Aristotelem, atque antiquiores reliquos Philosophos, non hanc solum de existentia Angelorum veritatem, sed & abstrusiores alias ex libris Moysis, & aliis oraculis vatum & sybillarum à Deo dispositis, ut fidei nostræ viam iteraret, atque tandem emissis potius, quam naturali ratione subodoratas scripsisse ostendimus observatione non ineptiosa. Tomo controuersiarum de Trinitate de incarnat. controuersijs, & disputationibus de vtroque Mytherio primis. Inde diluitur commune, & antiquum argumentum aliud pro euentia naturalis & demonstrationibus præfatis existentie Angelorum, quam ex eis discursibus suam peritiores Philosophi (qui ex solis naturalibus veritatibus indagant, & philosophantur) consone, & constanter habuerunt. Id enim ex Dei reuelatione, & dispositione præfatis subodorati sunt, & apte quidem, ex ea supposita notitia discernerunt ad idipsum, & concernentes alias veritates suadendas. opposuit sibi tandem Atriaga, n. 4. Eam saltem, ante quam nullus homo præcelleret, qui obisset, damnataque esset, ut eius praua animi per serpentem ipsam alloquens ad peccatum induceret, naturaliter agnouisse Angelum ipsi per serpentem loqui, ac nusquam animam separatam. Respondet tamen & bene Euz nulla ratione naturali constare potuisse, nullum extra vel intra paradisum hominem, sibi, & maritio Adamo prævisisse, obissetque, ut eis separatam animam ab allocutione per serpentem illum euidenter excluderet, sed solum ex sibi, vel marito Adamo à Deo reuelatis.

Si ergo præfata omnia æqua lance libentur, li- quido apparebit, quanto iure idem Atriaga n. eodem s. dicendum ergo est concludat existentiam Angelorum argumentis hinc minime demonstrari, sed & Quoties ipse ab ostendende efficacie rationum harum naturalium maxime intentione deficiat: tandem, sect. 1. dum probabiliora argumenta eiusmodi pro Angelorum existentia, quam quæ pro ea enervandis afferuntur, solummodo concludit, quia (inquit) nil vniuerso incompletum experitur: & ac proinde completas solum substantias esse, quæ in eo nobiscum commorantur, quam separatam animas incompletas, naturali rationi stando debet censei: & hæc quidem ratio, alia ex naturalibus, & postrema pro Angelorum existentia, ex Magorum, & enigmatorum effectibus petita est: sed majus aliquid probabilitatis pure naturalibus principiis minime inducit: etenim, & si nihil incompletum in vniuerso experiamur, naturali tamen ratione, quæ animæ immortalitas demonstratur, eam defuncti cuiusvis corpore, tamen partialis, & incompleta substantia sit, alicubi rerum, & vniuersi persistere naturali discursu paulisper ducto, atque protrahendo demonstratur. Unde ergo maiori probabilitate ratione naturali ostendit, non illam, sed substantiam aliam completam, viros illos Magorum, & enigmatorum effectus per ipsorum corpora efficere, imo nec posse operari: inde tamen maiori probabilitate specie sic ostendo. Existentia quippe animæ alicubi ex eius immortalitate euidenter deducit, imo, & eius immortalitas inde solum euidenter ostenditur, quod eorum, qui in corpore bene egit, aut male, debitam mercedem, cum socio actionum corpore recipiat: quod fieri non posset, si corpore abscedens periret: nec iterum illud subinde esset viuificatura, ut per eum brutorum animis vlti veniit. Hinc autem fit, ut eius solum corporis, cuius pars, seu compars fuit, cuiusque viuificationi destinata creatur, eiusdem confortio, & conseruationi inclinatur, cum separata est, persisteret, eiusque ad conuictum, & commercium viuificationis vltioris ex primæ viuificationis possessione, quæ situm: quocirca separatæ animæ ad corpus, aliud etiam non informatiua euocatio (quæ fors Samuelis animæ & Dei contigit voluntate) non solum præter, sed

Christoph. de Ortega, de Deo Vno. Tomus II.

contra eius naturam, ac vniuersi ordinem, & existentiam erit, rariusque longe, quam enigmatorum, & Magorum effectus viros, quos experimus: quare ad separatas animas pro eis efficiendis recutis, ut contra euidentem rationem non sit; minus tamen rationi naturali congruus erit, eo vero præcluso totales substantias inuisibiles esse rationales, & liberas, à quibus eiusmodi effectus proueniant, quam magna probabilitate, citra euidentiam ratio naturalis ostendit, cum plerisque eorum effectuum Deo, ut authori tribui ratio etiam naturalis prohibeat, ut vidimus, numer. 23. fine.

QVÆSTIO II.

Quando creati Angeli fuerint, & ubi.

Vo hæc quæstionis titulo proposita longioris examinationis non sunt quippe quæ à ratione solide statui nequeant: cum enim & locus, & duratio creationi Angelorum è mero Dei arbitrio, omni naturalis, adhuc reliqua rerum, precatæ exigentiæ lege soluto contingant, nil à ratione naturali firmum pro duratione, & loco determinatis, quibus Angeli creati sunt, produci potest. Ergo ab autoritate sola definendum utrumque erit.

CERTAMEN I.

De duratione in qua Angeli creati sunt & primo extitit, statuitur.

1. Dicendum primo est: Angelos ab æterno creatos non esse, neque ex æternitate extitisse. Est de hinc conclusio. Et si enim creaturam, quamvis natura permanentem (quidquid de essentialiter successiva) ac subinde Angelos, qui ex ita permanentibus sunt, creare ab æterno Deus pro suo libito possit; ac non illos ab æterno creare voluisse, nec de facto creasse definitum est in Concilio Lateranensi relato ad verbum cap. firmiter de summa Trinitate, & de Catholica his verbis: *unum est vniuersorum principium creator omnium, inuisibilem, visibilem spirituum, & corporalium, qui sua omnipotente virtute simul ab initio temporis utramque de nihilo condidit creaturam spirituales, & corporeas, Angelicam videlicet, & mundanam, deinde humanam.* Pende illud ad præsens ab initio temporis: quo Angelorum ab æternitate creatio, atque, ex æternitate existentia, ita excluditur, ut de eius definitione in eo textu nusquam dubitandi locus appareat: quare neque vllus ibi definitum hæcenus dubitauit; tametsi de omnimoda substantiæ, & natura eorum spiritualitate, ibi etiam definita, male Doctores aliquot dubitauerint, ut d. 1. q. 1. videbimus; fateor tamen difficilem esse Basilij, huic Catholice veritati aduersam locutionem apud Valq. inficiandum ex n. 4. quæ sic habet: *erat quidam vetustior quidam mundi generationis status super mundanis potentibus conueniens, superætemporalis, æternus, sempiternus;* & verbis reliquis satisfacit Valq. explicatio de intervallo, quodam imaginario, & fluxu, quod ex illi motum tēpus nostrum constituentē iuxta Patres à se explicatos, d. 1. c. 6. antecesserit, vel iuxta Aug. 3. lib. imperfecti super Gen. qui præter tempus nostrum aliud anterius ex successibus Angel. operationibus, si ante nostrum crearentur fore admittit; neutra vero explicatio verbis illis æternus, sempiternus satisfacit: quare nisi de statu Ang. æterni in Dei cognitione, cum Angelis in spiritualitate conueniente (quod mundana creata non habent, etsi à Deo ab æterno cognita) benigne intelligi nequit.

2. Solum potest serio à Catholicis disputari quo tempore fuerint creati Angeli, ac esse absolute ceperint ante reliqui vniuersi creationem? an postea? an simul cum primo productis creaturis, cælo nimirum, & terra die creationis, primo? an alio ex sequentibus die? vel alio creationis rerum posteriore? qua in quæstione Grecorum Patrum concors fere sententia fuit